

Markant bedst økonomi i økologisk svineproduktion

Økologisk svineproduktion giver et markant positivt resultat efter finansiering for både søer og slagtesvin.

Tema

- > William Schaar Andersen, Videncenteret for Landbrug, Erhvervsøkonomi
- > Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Der er god økonomi i økologisk svineproduktion, viser modelberegninger af økonomien i økologisk og konventionel produktion.

Økonomien i økologisk svineproduktion

Er økologisk svineproduktion rentabel?

Hvordan er den økonomiske risiko i økologisk svineproduktion? Hvordan er økonomien i økologisk svineproduktion i forhold til konventionel produktion?

Modelberegninger viser, at økologisk svineproduktion giver et markant positivt resultat efter finansiering for både søer og slagtesvin. Der er til gengæld større udsving i økonomien ved økologi, men næsten ingen perioder hvor resultatet er under konventionel.

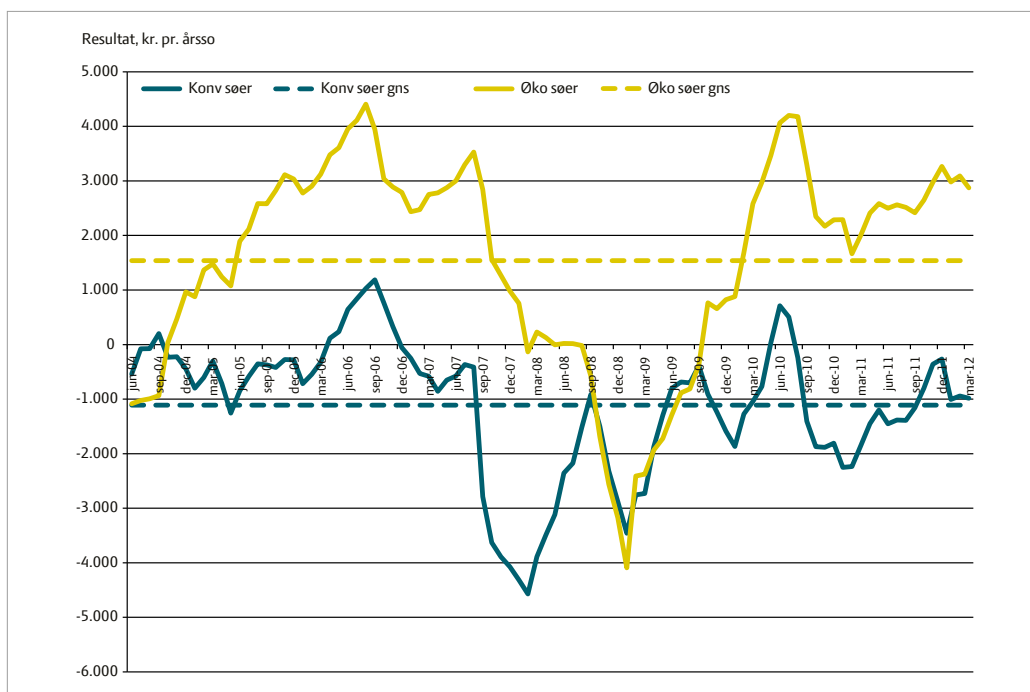
Styrken ved modelberegningen er at den viser potentialet i økologisk svineproduktion samt ud-

svingene i økonomien, beskrevet ved udsving i de to væsentligste parametre, foderprisen og afsætningsprisen på svinekød. Svagheden er at der ikke er anvendt regnskabstal, men derimod normal.

SOHOLD MED 30 KG GRISE

I gennemsnit for perioden opnår en økologisk smågriseproducent 1.500 kr. pr. årssø, sammenholdt med den konventionelle producent, der i samme periode opnåede -1.100 kr. pr. årssø (se figur 1).

Det er kun i de svære finanskriseår 2008 og 2009, at den økologiske smågriseproducent ikke opnår overskud. I begge de to år klarer økologi sig dog bedre end konventionel.

Figur 1. Resultat for økologisk og konventionel sohold 30 kg (modelberegning juni 2004 - marts 2012).

SLAGTESVIN

En økologisk slagtesvineproducent opnår i gennemsnit for perioden et resultat på 100 kr. pr. slagtesvin, mens en konventionel slagtesvineproducent opnår -5 kr. pr. slagtesvin (se figur 2). Kun i 2008 opnår den økologiske slagtesvineproducent ikke overskud, hvor økologi desuden er dårligere end konventionel. Det fremgår tydeligt af figur 2, at der er større økonomiske udsving i at være økologisk slagtesvineproducent. Men da gennemsnitsresultatet er så meget højere ved økologisk produktion, kan det ikke konkluderes, at der er en større økonomisk risiko.

FÅ DEN RIGTIGE AFTALE MED BANKEN

For nuværende økologiske svineproducenter er der et godt

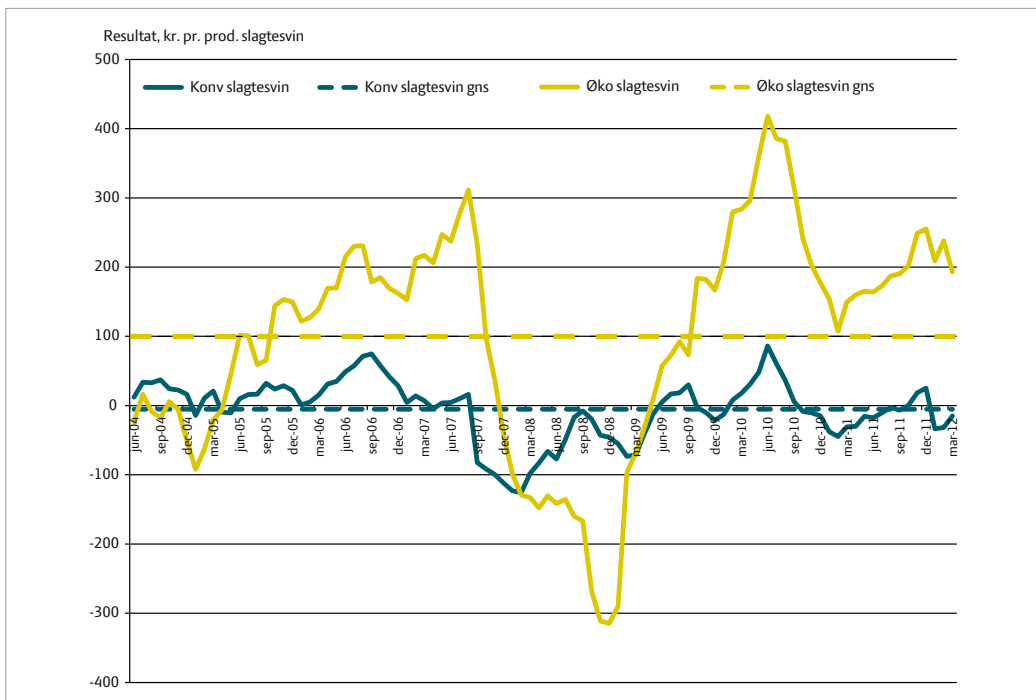
grundlag for, at tage en dialog med kreditgivere om renteniveauet er på det korrekte niveau. Rentevurderingen tager udgangspunkt i en risikovurdering hvor de økonomiske udsving og gennemsnittet af disse vurderes. Ud fra modelberegningen er der ikke belæg for at vurdere økologisk svineproduktion som en mere økonomisk risikabel produktion. Specielt indenfor soholdet er der store udsving, uden at de negative udsving kommer under det konventionelle niveau. Herved er der argumenter for, at trods en generel opfattelse af at økologisk svineproduktion er mere risikobetonet, er det ikke et faktum vi kan genfinde i modelberegningen. Indenfor økologisk slagtesvineproduktion er billedet knapt så entydigt. Men der er dog et tydelig billede af, at

gennemsnitniveauet ligger markant højere og at rentevurderingen hermed bør være positiv.

Risici

FØLSOMHEDER

I tabel 1 er udvalgte følsomhedsberegninger vist, for at vise hvor følsom økonomien er over for ændringer i produktivitet og priser. Øges antallet af grise pr. årso med 1, tjener den økologiske soholder 2,4 gange så meget som den konventionelle, mens en reduktion af dødelighed med 1 % betyder dobbelt så meget for den økologiske slagtesvineproducent. Kun ved renten er økologiske sohold mindre følsomme over for renteændringer, da de skal investere mindre pga. at farehytter er billigere end bygninger.

Figur 2. Resultat for økologisk og konventionel slagtesvin (modelberegning juni 2004 - marts 2012).

Årsagen til de store forskelle i følsomhed er den højere pris for økologiske grise og for økologisk foder.

Der er en god grund til at afregningspriseniveauet er markant højere. Udover at foderomkostningerne er meget højere, resulterer de dyrvelfærdsmæssige tiltag også i en markant lavere produktivitet. Med denne store forskel i produktionsøkonomien er det hermed utroligt vigtigt med den rigtige management, da marginalværdien på den øko-

logiske gris er markant højere.

DEN ØKOLOGISKE AFSÆTNINGSKRISE

Efter en god årrække frem mod 2007, oplevede den økologiske svineproduktion en meget massiv afsætningskrise. Hovedårsagen er, at der i England blev kørt en national kampagne "Buy British" samt at England blev meget hårdt ramt af finanskrisen. Situationen var, at England stod for ca. halvdelen af Frilands omsætning af økologisk svinekød, som

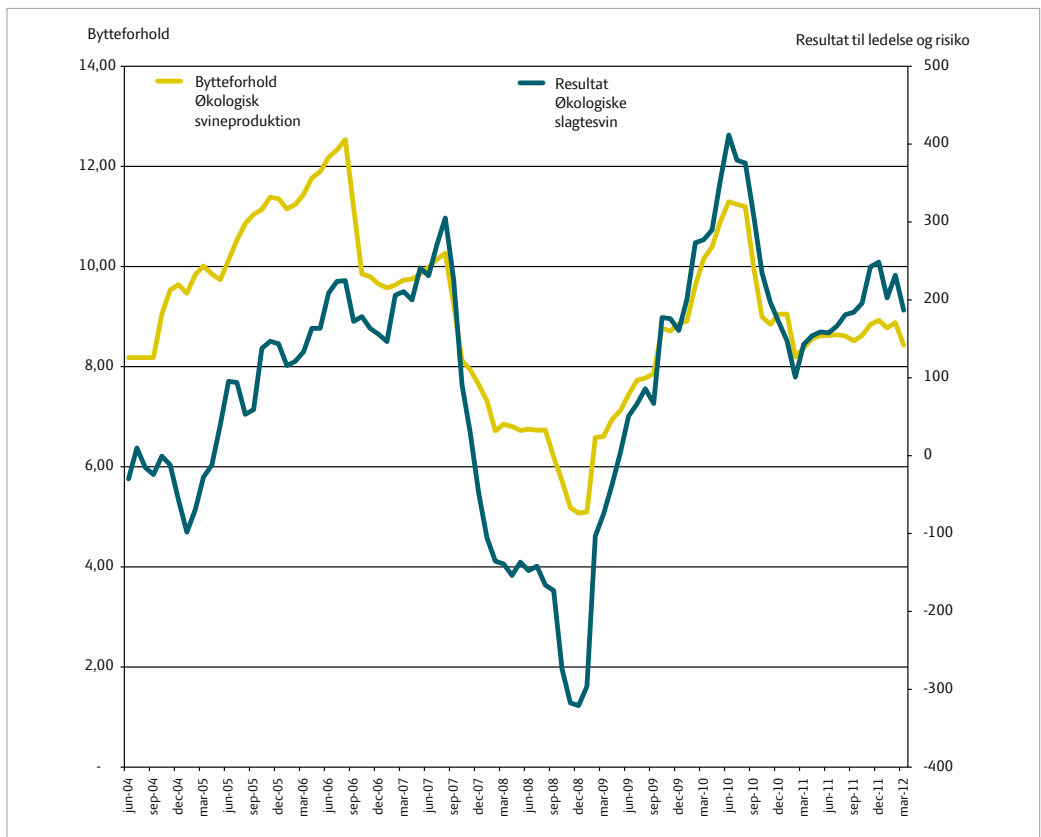
over en periode kom ned på de 7 % som var omsætningen i 2011. Økonomien rettede sig først da nye markeder blev dyrket op, hvor det franske marked er meget betydende i dag med 34 % af omsætningen. Herudover udgør Tyskland 23 % af omsætningen og hjemmemarkedet står for ca. 30 %.

RISIKOHÅNDTERING

Som det fremgår i modelberegningen er der store udsving i resultatet. Der er flere måder at

Tabel 1. Følsomheder, kr.

	Grise pr. årssø +/- 1 %	Dødelighed slagtesvin +/- 1 %	Foderforbrug/ -pris +/- 10 %	Renteforskel +/- 1 %
Konventionel sohold, pr. årssø	257	-	455	183
Økologisk sohold, pr. årssø	617	-	635	140
Konventionel slagtesvin, pr. stk.	-	4	32	6
Økologisk slagtesvin, pr. stk.	-	8	62	12

Figur 3. Resultat og bytteforhold - Økologiske slagtesvin.

I perioder med lav bytteforhold samt høj selvforsyningsgrad vil de økonomiske udsving kunne minimeres. Omvendt vil de positive udsving, når bytteforholdet er højt, ligeledes minimeres. Økonomien set over en årrække vil med høj sandsynlighed være den samme. At minimere udsvingene kan være meget ønskværdigt for mange producenter.

minimere disse udsving. En passende selvforsyningsgrad er en af måderne. Under forudsætning af at økologisk planteavl som gennemsnit må betragtes som et nulresultat over en årrække, påvirkes graf 1 i en situation med høj selvforsyning ved at udsvingene bliver minimeret i de perioder, hvor bytteforholdet er lavt. Herved minimeres likviditetskravet markant. I det omfang svineproduktionen ikke er selvforsynende, kan risikoen indenfor foderpriserne håndteres ved at tegne foderkontrakter på den rigtige længde. Det er me-

get bedriftsspecifikt, hvor meget denne risiko ønskes nedbragt. Hvor stort finansielt beredskab har landmanden, hvor risikovillig er landmanden og hvordan forventes den næste periodes foderpriser at udvikle sig er tre af de væsentligste parametre.

Ud over foderpriserne er udsvingene på afregningsprisen meget betydende. Udsvingene har indenfor økologisk svineproduktion været meget store som tidligere omtalt. Svineprisen kan ikke afdækkes på samme måde som foderprisen, og det er derfor me-

get væsentlig at være bevidst om hvor stor risikoen er indenfor svinepriser på sin bedrift så det kan komme med i den samlede betragtning for risikominimering på de andre områder.

Forudsætninger

Der er foretaget modelberegninger på økologisk og konventionel sohold med 30 kg grise samt slagtesvineproduktion. I beregningerne er udelukkende regnet på økonomien i svineproduktion. Beregningerne er baseret på opførelse af et barmarks staldanlæg. Økonomien ved at om-

bygge eksisterende bygninger er herved ikke belyst.

Analysen er baseret på indkøbt foder. En vis grad af selvforsyning af foder ville formodentligt minimere de økonomiske udsving for hele bedriften. Selvforsyningsgraden har dog ikke været afgørende i forhold til, at kunne tjene penge på produktionen.

PRISER

De anvendte afregningspriser er de i gennemsnit opnåede for konventionelle og økologiske slagtesvin på månedsbasis for perioden juni 2004 til marts 2012.

Smågrisepriiserne er de historiske 30 kg priser fra den beregnede notering og den beregnede økonotering.

Det samme gælder foderpriserne, der ligeledes er de historiske foderpriser på månedsbasis.

KAPACITETSOMKOSTNINGER OG PRODUKTIVITET

I beregningerne er der taget ud-

gangspunkt i den nuværende produktivitet og de nuværende kapacitetsomkostninger, hvor det så er beregnet hvordan økonomien ville have været med den historiske udvikling i priser fra 2004 (juni) til 2012 (marts).

For konventionel er der således regnet med 28,1 fravænnede grise pr. årssø og en fodereffektivitet på 2,85 FEsv pr. kg tilvækst. For økologi er der regnet med 21,0 fravænnede gris pr. årssø og 3,24 FEsv pr. kg tilvækst.

Antagelserne om at anvende den nuværende produktivitet og de nuværende kapacitetsomkostninger har betydning for det beregnede resultat. Robustheden i modelberegningerne påvirkes således af, at resultaterne for begge produktionsgrene skulle være højere jo længere vi går tilbage pga. lavere kapacitetsomkostninger. Omvendt skulle resultatet justeres i modsat retning på baggrund af produktivitetsændringerne over tid. Det vurderes som værende udelukket, at konklusionerne fra

analysen ville være anderledes, såfremt der i beregningerne var anvendt de historiske produktivitetstal og kapacitetsomkostninger.

Modelberegningen kan også bruges til at betragte fremtidens forventninger til økonomien i svineproduktion for henholdsvis konventionel og økologi. Her er det vigtigt, at forholde sig til at de stigende kapacitetsomkostninger indenfor konventionel drift må forventes at kunne modvirkes at øget produktivitet. Om dette også kan ske indenfor økologisk svineproduktion, kan der ikke findes samme argumenter for, ved at se tilbage i data-sættet. Det økologiske resultat vil i fremtiden hermed komme under pres, hvis produktivitetstigningerne indenfor økologi ikke øges.

INVESTERING

Investeringssummen udgør 29.800 kr. pr. årssø for konventionel smågriseproduktion, mens den kun udgør 21.280 kr. pr. årssø for økologisk smågrise-

Tabel 2. Gennemsnit af anvendte priser for år 2004-2012.

	Konventionel slagtesvinefoder, kr. pr. FE	Økologisk slagtesvinefoder, kr. pr. FE	Konventionel afregningspris, kr. pr. kg	Økologisk afregningspris, kr. pr. kg
2004 *	1,17	2,00	9,57	19,31
2005	1,16	1,73	9,19	20,16
2006	1,13	1,85	9,75	23,00
2007	1,36	2,35	8,99	24,45
2008	1,84	3,05	9,93	20,87
2009	1,40	2,46	9,34	20,11
2010	1,36	2,29	9,83	24,53
2011	1,73	2,89	10,69	25,86
2012 **	1,71	3,07	10,54	27,06

* Juni 2004 til december 2004. / ** Januar 2012 til marts 2012.

produktion. Den lavere investeringssum skyldes hovedsageligt, at økologiske søer bor i farehytter, der til gengæld udskiftes efter 8 år.

For slagtesvin er investeringen pr. produceret slagtesvin på 1.015 kr. for konventionel og 1.998 kr. for økologi. Her er det dyrere stipladser bl.a. på grund af pladskrav og en kortere levetid på aktiver, der gør investeringen dobbelt så dyr for økologi.

Afskrivningsperioden for konventionel svineproduktion er 25 år for bygninger og 12,5 år for inventar, mens afskrivningsperioden for økologisk svineproduktion er 20 år for bygninger og 8 år for inventar.

Priser samt levetiden på bygninger og inventar er taget fra grundlag for den beregnede notering / økonotering.

Kalkulationsrenten sættes til 5 %, da den investerede kapital, som minimum, bør give et afkast på dette.

Nye økologiske producenter

Spørgsmålet om hvorfor det ikke er ved Friland frem for ved Arla, der er stor ventetid for at få en økologisk kontrakt, rejser sig som et af de første, når man ser modelberegningens resultat. Friland har i en længere periode eftersøgt flere økologiske leverandører og fået aftalerne i hus på det seneste. Udover økonomiske motiver for at lægge om til økologisk svineproduktion, kunne den nuværende strategiske problemstilling med hensyn til

2013 problematikken give overvejelser omkring omlægning, hvor det måske kunne være et interessant alternativ, at lukke søerne ud på marken i stedet for at ombygge stalden.

Når forklaringen derimod skal gives på, hvorfor der ikke er flere, der er opstartet må man formode at følgende barrierer er betydende:

- Finansiering
- Miljøtilladelse
- Arbejdssituationen
- Omlægningsomkostninger fra konventionel drift til økologisk drift
- Risiko for at markedet ændrer sig i omlægningsperioden

Finansiering må betragtes som en af de helt store barrierer for opstart af økologisk svineproduktion. De generelle finansieringsvilkår er svære og økologiske svineprojekter mødes med holdninger omkring forskellige usikkerheder.

Dertil kommer særlige vilkår for miljøtilladelser, som gælder på det økologiske område.

Det kræver en ekstra indsats at være økolog, arbejdsgangene er markant anderledes end konventionel produktion, samtidig er det begrænset hvor meget rådgivning og støtte der er på området, da der er relativt få økologiske svineproducenter.

Det er dyrt, at lægge om fra konventionel til økologisk produktion. Ofte anvendes en omlægning af marken til økologi først,

så forsyningen med eget økologisk foderkorn er på plads inden svineproduktionen omlægges til økologi. Andre lægger om til frilandsproduktion og bruger dette som trinbræt nogle år inden de tager springet til økologisk svineproduktion.

Der er en risiko for at markedet ændrer sig mens der er ved at blive lagt om. Det tager tre år fra beslutningen tages til den første gris leveres.

Afslutning

Økologisk svineproduktion er ikke lykken for alle. Opstart og drift af en økologisk bedrift kræver god management, så at man har styr på arbejds gange og de særlige risikofaktorer, der er ved økologisk svineproduktion.

Modelberegninger viser, at der er god økonomi i at være økologisk svineproducent. 1.500 kr. pr. årssø henholdsvis 100 kr. pr. produceret slagtesvin i gennemsnitligt driftsresultat. Det er markant mere end hvad konventionelle svineproducenter har kunnet præstere. Så må man til gengæld også leve med større udsving i indtjeningen, bl.a. var der en afsætningskrise i 2007-2009, hvor briterne vendte ryggen til økologisk dansk svinekød, med et stort dyk i afregningsprisen som resultat.

Økologisk svineproduktion har dog været bedre på næsten alle tidspunkter i perioden juni 2004 til marts 2011, så der er altså et merudbytte ved at være økologisk svineproducent.